

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет

Кафедра економіки, менеджменту та комерційної діяльності

**ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ
УПРАВЛІННЯ**

Методичні рекомендації

до вивчення дисципліни для здобувачів вищої освіти на другому
(магістерському) рівні спеціальності 073 – «Менеджмент»
освітньо-професійна програма «Менеджмент ІТ у глобальному бізнес-
середовищі»

Затверджено
на засіданні кафедри економіки,
менеджменту та комерційної діяльності
Протокол № 1 від 28.08.2024 р.

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Діагностика в системі управління» для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності 073 – «Менеджмент» освітньо-професійна програма «Менеджмент ІТ у глобальному бізнес-середовищі» / [уклад. Н.М. Глевацька] ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. – Кропивницький : ЦНТУ, 2024. – 23 с.

Рецензенти:

Рябоволик Тетяна Федорівна - к.е.н., доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності

Горпинченко О.В., к.е.н., доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності

Укладач:

Глевацька Наталія Миколаївна, к.е.н., доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності

© Глевацька Н.М.
Діагностика в системі управління.
Методичні рекомендації до вивчення дисципліни, 2024.

ЗМІСТ

1	Мета і завдання навчальної дисципліни	4
2	Тематичний план викладання курсу	5
3	Зміст тем курсу.....	5
4	Плани практичних занять.....	7
5	Методичні поради до вивчення курсу «Діагностика в системі управління»	10
6	Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи.....	18
7	Тематика рефератів.....	19
8	Орієнтовні питання до екзамену з курсу «Діагностика в системі управління»	20
9	Література, рекомендована до вивчення дисципліни	21

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Діагностика в системі управління» є формування у здобувачів системних знань і практичних навичок, необхідних для оцінювання, аналізу та ідентифікації стану, тенденцій і перспектив розвитку підприємства. Цей процес базується на використанні системи індикаторів, що дозволяє діагностувати масштабні ситуації, аналізувати масиви різнорідної інформації та приймати обґрунтовані управлінські рішення для усунення проблемних моментів і слабких сторін діяльності підприємства з орієнтацією на забезпечення його конкурентного довгострокового розвитку. У рамках дисципліни «Діагностика в системі управління» розглядається вітчизняний і міжнародний досвід, що включає структуру та механізми функціонування систем управління, сучасні підходи до аналізу економічних показників, тенденції розвитку управлінських технологій, особливості діагностування стану підприємств, вимоги до управлінського персоналу, організацію процесів моніторингу та контролю, а також методики розробки і впровадження ефективних управлінських рішень.

Завданнями дисципліни є навчання теоретичним основам економічної діагностики, формування теоретико-методологічних аспектів діагностування в умовах реформування економіки, розвиток практичних навичок здійснення економічних розрахунків і застосування методів аналізу для прийняття управлінських рішень. Дисципліна спрямована на розвиток у здобувачів здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються високим рівнем невизначеності, застосовувати теорії та методи економічної науки, використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів і вирішення завдань у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування. Здобувачі мають опанувати навички абстрактного мислення, аналізу, синтезу та здатність самостійно вивчати й застосовувати сучасні знання.

Досягнення зазначених цілей передбачає самостійну творчу роботу здобувачів, яка забезпечується методичними рекомендаціями та спрямована на розвиток дослідницьких здібностей, самостійності та відповідальності у навчанні.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИКЛАДАННЯ КУРСУ

№ п/п	Тема	Всього (годин)	Лекції (годин)	Практичні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)
1	Економічна діагностика: сутність, призначення, характеристика	10	2	1	6
2	Діагностика конкурентного середовища підприємства	12	3	2	7
3	Діагностика конкурентоспроможності підприємства та продукції	12	3	2	7
4	Управлінська діагностика	10	3	1	6
5	Діагностика потенціалу підприємства	10	3	1	7
6	Діагностика економічної культури підприємства	10	3	1	6
7	Діагностика майна та ринкова ціна підприємства	10	3	1	7
8	Фінансова діагностика	10	3	1	7
9	Діагностика економічної безпеки підприємства	12	3	1	6
10	Діагностика ризику	12	3	1	6
11	Інформаційні системи та їх значення для економічної діагностики	12	3	2	7
	Разом (годин):	120	32	16	72

3. ЗМІСТ ТЕМ КУРСУ

Тема 1. Економічна діагностика: сутність, призначення, характеристика.

Сутність економічної діагностики. Види економічної діагностики. Інструментарій у економічній діагностиці. Методи діагностичних досліджень.

Тема 2. Діагностика конкурентного середовища підприємства

Діагностика зовнішнього середовища непрямого впливу. Діагностика зовнішнього середовища безпосереднього впливу. Методики діагностики галузі. Оцінка конкурентного середовища галузі. Галузеві ключові фактори успіху. Аналіз привабливості галузі та визначення її перспектив

Тема 3. Діагностика конкурентоспроможності підприємства та продукції

Конкурентоспроможність підприємства: сутність і методологічні проблеми визначення. Визначення конкурентоспроможності методом, заснованим на теорії ефективної конкуренції. Оцінка конкурентної позиції фірми методом конкурентних переваг. Конкурентний статус фірми і його оцінка. Порівняльний аналіз конкурентоспроможності підприємств (рейтингова оцінка). SWOT-аналіз підприємства як діагностична процедура. Конкурентоспроможність продукції: суть, показники визначення. Діагностика показників конкурентоспроможності продукції. Фактори конкурентоспроможності товарів, їх діагностика. Методи оцінки

конкурентоспроможності продукції.

Тема 4. Управлінська діагностика

Управлінська діагностика: сутність, алгоритм діагностичного обстеження. Діагностика структури управління. Характеристика структури та якості управлінського персоналу. Інформаційно-технологічна діагностика процесів управління.

Тема 5. Діагностика потенціалу підприємства

Сутність потенціалу підприємства. Методи і форми діагностики потенціалу підприємства. Діагностика потенціалу підприємства на основі рейтингового аналізу.

Тема 6. Діагностика економічної культури підприємства

Поняття економічної культури, її складові. Нерозвиненість економічної культури на рівні індивідуальної та суспільної свідомості: причини та способи подолання. Виявлення проблем формальних і неформальних відносин, конфліктів. Оцінка рівня професіоналізму та кваліфікації провідних спеціалістів економічних служб підприємства, їх здатності до прийняття та застосування нових знань. Оцінка системи управлінського обліку та її місця у прийнятті управлінських рішень. Оцінка контролю дій та контролю результатів. Прийоми поліпшення організаційної культури.

Тема 7. Діагностика майна та ринкова ціна підприємства

Сутність та концептуальні підходи до майнової оцінки підприємства. Витратна оцінка майна та підприємства. Аналогова оцінка підприємства. Дохідний підхід до оцінки бізнесу.

Тема 8. Фінансова діагностика

Сутність фінансової діагностики. Діагностика фінансового стану підприємства. Діагностика банкрутства

Тема 9. Діагностика економічної безпеки підприємства

Сутність економічної безпеки. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства: діагностика фінансової складової; діагностика інтелектуальної складової; діагностика кадрової складової; діагностика технологічної складової; діагностика правової складової; діагностика силової складової; діагностика ринкової складової; діагностика екологічної складової; діагностика інформаційної складової.

Тема 10. Діагностика ризику

Підприємництво і ризик. Види економічних ризиків на сучасному підприємстві. Аналіз ризику

Тема 11. Інформаційні системи та їх значення для економічної діагностики

Інформаційні системи: характеристика, етапи розвитку. Класифікація та структура інформаційних систем. Автоматизовані ІС у фінансових і банківських установах. Принципи створення і функціонування ІС у фінансово-кредитних установах.

4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Економічна діагностика: сутність, призначення, характеристика

1. Сутність економічної діагностики
2. Види економічної діагностики
3. Інструментарій у економічній діагностиці
4. Методи діагностичних досліджень

Основні питання для обговорення в групі:

1. Що є основною метою економічної діагностики?
2. Які існують методи збору інформації?
3. Як визначити показники ефективності підприємства?

Теми рефератів: 4, 9, 15, 23.

Тема 2. Діагностика конкурентного середовища підприємства

1. Діагностика зовнішнього середовища непрямого впливу
2. Діагностика зовнішнього середовища безпосереднього впливу.
3. Методики діагностики галузі.
4. Оцінка конкурентного середовища галузі.
5. Галузеві ключові фактори успіху.
6. Аналіз привабливості галузі та визначення її перспектив

Основні питання для обговорення в групі:

1. Які основні етапи проведення PEST-аналізу та як вони впливають на стратегічне управління?
2. Як політичні фактори впливають на формування конкурентного середовища підприємства?
3. У чому полягає значення соціокультурних факторів для стратегічного розвитку компанії?
4. Як визначити ключові фактори успіху для галузі?
5. Які методи аналізу привабливості ринку є найбільш ефективними?
6. Як економічна нестабільність впливає на зовнішнє конкурентне середовище?
7. Яким чином технологічні інновації формують нові можливості для конкурентоспроможності підприємств?
8. Яка роль постачальників та партнерів у формуванні конкурентного середовища?
9. Як глобалізація змінює підходи до оцінки конкурентного середовища?
10. Які перспективи розвитку методів діагностики конкурентного середовища?

Теми рефератів: 6, 10, 13, 20.

Тема 3. Діагностика конкурентоспроможності підприємства та

продукції

1. Конкурентоспроможність підприємства: сутність і методологічні проблеми визначення.
2. Визначення конкурентоспроможності методом, заснованим на теорії ефективної конкуренції.
3. Оцінка конкурентної позиції фірми методом конкурентних переваг.
4. Конкурентний статус фірми і його оцінка.
5. Порівняльний аналіз конкурентоспроможності підприємств (рейтингова оцінка).
6. SWOT-аналіз підприємства як діагностична процедура.
7. Конкурентоспроможність продукції: суть, показники визначення.
8. Діагностика показників конкурентоспроможності продукції.
9. Фактори конкурентоспроможності товарів, їх діагностика.
10. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції.

Основні питання для обговорення в групі:

1. У чому полягає сутність конкурентоспроможності підприємства?
2. Які фактори впливають на формування конкурентних переваг підприємства?
3. Як оцінюється конкурентоспроможність продукції за допомогою показників якості?
4. Що включає SWOT-аналіз у контексті діагностики конкурентоспроможності?
5. Як обрати оптимальний метод для оцінки конкурентного статусу підприємства?
6. Чим відрізняється зовнішня конкурентна перевага від внутрішньої?
7. Як ціноутворення впливає на конкурентоспроможність продукції?
8. Які ризики виникають у процесі формування конкурентних переваг?
9. Як державна політика регулює рівень конкуренції на ринку?
10. Яким чином інновації можуть підвищити конкурентоспроможність підприємства?

Теми рефератів: 3, 11, 16, 18.

Тема 4. Управлінська діагностика

1. Управлінська діагностика: сутність, алгоритм діагностичного обстеження.
2. Діагностика структури управління.
3. Характеристика структури та якості управлінського персоналу.
3. Інформаційно-технологічна діагностика процесів управління.

Основні питання для обговорення в групі:

1. Що включає алгоритм управлінської діагностики та які його основні етапи?
2. Як аналіз місії та цілей компанії впливає на ефективність управління?
3. У чому полягає значення корпоративної культури для управлінських процесів?
4. Як проводиться діагностика структурно-функціонального блоку управління?

5. Які методи використовуються для оцінки ефективності управлінського персоналу?
6. Як інформаційні технології можуть покращити управлінські процеси?
7. У чому полягають особливості аналізу функціональної структури управління?
8. Як оцінюється здатність управлінської структури до адаптації в умовах змін?
9. Які інструменти використовуються для вивчення організаційно-поведінкового блоку?
10. Які основні виклики виникають у процесі проведення управлінської діагностики?

Теми рефератів: 4, 9, 15, 23.

Тема 5. Діагностика потенціалу підприємства

1. Сутність потенціалу підприємства.
2. Методи і форми діагностики потенціалу підприємства.
3. Діагностика потенціалу підприємства на основі рейтингового аналізу.

Основні питання для обговорення в групі:

1. Як визначається потенціал підприємства та які його основні складові?
2. У чому полягає значення виробничого потенціалу для конкурентоспроможності підприємства?
3. Які методи використовуються для оцінки трудового потенціалу підприємства?
4. Як факторний аналіз застосовується у діагностиці потенціалу підприємства?

Теми рефератів: 4, 9, 15, 23.

Тема 6. Діагностика економічної культури підприємства

1. Поняття економічної культури, її складові.
2. Нерозвиненість економічної культури на рівні індивідуальної та суспільної свідомості: причини та способи подолання
3. Виявлення проблем формальних і неформальних відносин, конфліктів.
4. Оцінка рівня професіоналізму та кваліфікації провідних спеціалістів економічних служб підприємства, їх здатності до прийняття та застосування нових знань.
5. Оцінка системи управлінського обліку та її місця у прийнятті управлінських рішень.
6. Оцінка контролю дій та контролю результатів.
7. Прийоми поліпшення організаційної культури.

Основні питання для обговорення в групі:

1. Що таке корпоративна культура і як вона впливає на ефективність підприємства?
2. Як проводиться рейтинговий аналіз потенціалу підприємства?
3. Які інструменти використовуються для оцінки соціального потенціалу?
4. У чому полягають особливості діагностики маркетингового потенціалу?

5. Як оцінюються резерви розвитку підприємства за допомогою аналітичного методу?

6. Які виклики виникають у процесі діагностики економічної культури підприємства?

Теми рефератів: 4, 9, 15, 23.

Тема 7. Діагностика майна та ринкова ціна підприємства

1. Сутність та концептуальні підходи до майнової оцінки підприємства.

2. Витратна оцінка майна та підприємства.

3. Аналогова оцінка підприємства.

4. Дохідний підхід до оцінки бізнесу.

Основні питання для обговорення в групі:

1. У чому полягає значення майнової оцінки для бізнесу?

2. Як витратний підхід коригує балансову вартість активів?

3. Які переваги має дохідний метод оцінки?

4. Що таке гудвіл, і як його оцінити?

5. Яка роль заміщення в оцінці майна?

6. Як використовуються порівняльні методи для оцінки вартості бізнесу?

7. Які проблеми виникають при оцінці інтелектуальної власності?

8. Чому ринкова вартість може відрізнитися від балансової?

9. Як зміни економічного середовища впливають на оцінку активів?

10. Які основні етапи оцінки майна?

Теми рефератів: 4, 9, 15, 23.

Тема 8. Фінансова діагностика

1. Сутність фінансової діагностики.

2. Діагностика фінансового стану підприємства

3. Діагностика банкрутства

Основні питання для обговорення в групі:

1. Що таке фінансова стійкість і як її оцінити?

2. Яка роль ліквідності у забезпеченні фінансової стабільності?

3. У чому полягає відмінність горизонтального та вертикального аналізу?

4. Як показники ліквідності впливають на рішення інвесторів?

5. Що є основними симптомами фінансової нестабільності?

6. Як оцінити ризик банкрутства за моделлю Альтмана?

7. У чому переваги експрес-діагностики фінансового стану?

8. Які показники використовуються для оцінки ділової активності?

9. Чому ліквідність є ключовою у короткостроковій перспективі?

10. Як взаємопов'язані фінансова стійкість та платоспроможність?

Теми рефератів: 4, 9, 15, 23.

Тема 9. Діагностика економічної безпеки підприємства

1. Сутність економічної безпеки.

2. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства: діагностика фінансової складової; діагностика інтелектуальної складової; діагностика кадрової складової; діагностика технологічної складової; діагностика правової складової;

діагностика силової складової; діагностика ринкової складової; діагностика екологічної складової; діагностика інформаційної складової.

Основні питання для обговорення в групі:

1. Що таке економічна безпека підприємства?
2. Які складові визначають рівень економічної безпеки?
3. Як оцінити фінансову стійкість підприємства?
4. Чому кадрова складова є важливою для економічної безпеки?
5. Як технологічна складова впливає на конкурентоспроможність?
6. Яка роль правового захисту в забезпеченні економічної безпеки?
7. Які методи можна застосувати для оцінки інтегрального показника безпеки?
8. Як глобалізація впливає на економічну безпеку підприємств?
9. Що включає поняття інформаційної безпеки?
10. Які основні заходи для запобігання економічним загрозам?

Теми рефератів: 4, 9, 15, 23.

Тема 10. Діагностика ризику

1. Підприємництво і ризик
2. Види економічних ризиків на сучасному підприємстві
3. Аналіз ризику

Основні питання для обговорення в групі:

1. Що таке економічний ризик?
2. Які основні причини виникнення ризиків?
3. У чому полягає відмінність між чистими та спекулятивними ризиками?
4. Як невизначеність впливає на рівень ризику?
5. Які методи оцінки ризику є найбільш ефективними?
6. Як управління ризиками сприяє досягненню стратегічних цілей?
7. Чому ризик можна розглядати як можливість?
8. Які показники характеризують рівень ризику підприємства?
9. Як політичні ризики впливають на економічну діяльність?
10. Які способи оптимізації ризиків використовуються в практиці?

Теми рефератів: 4, 9, 15, 23.

Тема 11. Інформаційні системи та їх значення для економічної діагностики

1. Інформаційні системи: характеристика, етапи розвитку.
2. Класифікація та структура інформаційних систем.
3. Автоматизовані ІС у фінансових і банківських установах.
4. Принципи створення і функціонування ІС у фінансово-кредитних установах.

Основні питання для обговорення в групі:

1. Що таке інформаційна система?
2. Які етапи розвитку інформаційних систем існують?
3. У чому полягають переваги автоматизованих систем?
4. Як класифікуються інформаційні системи?
5. Яка роль інформаційних систем у прийнятті управлінських рішень?

6. Як бази даних впливають на управління інформацією?
7. Що таке системи підтримки прийняття рішень?
8. Як інтеграція систем впливає на ефективність бізнесу?
9. У чому полягають виклики впровадження інформаційних систем?
10. Які тренди розвитку інформаційних систем у сучасному бізнесі?

Теми рефератів: 4, 9, 15, 23.

5. МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ»

Тема 1. Економічна діагностика: сутність, призначення, характеристика

Економічна діагностика – це процес аналізу та оцінки економічного стану підприємства або його окремих підсистем з метою виявлення проблем, визначення їх причин та прогнозування наслідків. Вона охоплює інструменти, методи та процедури, що дозволяють ідентифікувати потенційні ризики та можливості розвитку. Економічна діагностика є важливим інструментом у прийнятті стратегічних та оперативних управлінських рішень, спрямованих на забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства.

Самостійні завдання:

1. Розробіть концептуальну модель діагностичного аналізу підприємства, що включає наступні етапи:

1. Формулювання проблеми.
2. Вибір інструментарію для аналізу.
3. Складання системи показників.
4. Визначення перспектив розвитку.

2. Проведіть аналіз фінансового стану умовного підприємства на основі таких параметрів:

- Ліквідність активів.
- Структура капіталу.
- Показники рентабельності.
- Динаміка прибутковості.

Підготуйте звіт із рекомендаціями щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Тема 2: Діагностика конкурентного середовища підприємства

Тема зосереджена на аналізі зовнішнього конкурентного середовища, яке поділяється на середовище непрямого і безпосереднього впливу. Використовуються методи, такі як PEST-аналіз, для визначення політичних, економічних, соціокультурних і технологічних факторів впливу, а також розглядаються галузеві ключові фактори успіху й методи оцінки привабливості ринку.

Методичні поради:

1. Зосередьтесь на вивченні PEST-аналізу як базового інструменту діагностики.

2. Використовуйте реальні кейси для оцінки конкурентного середовища галузі.

3. Розглядайте взаємозв'язок між політичними, економічними та соціокультурними факторами впливу.

4. Проводьте практичні вправи для аналізу галузевих факторів успіху.

Самостійні завдання:

1. Розробіть PEST-аналіз для конкретної галузі, зосередившись на основних факторах впливу.

2. Проведіть SWOT-аналіз компанії, визначивши її сильні та слабкі сторони.

Тема 3. Діагностика конкурентоспроможності підприємства та продукції

У лекції розглядаються сутність і показники конкурентоспроможності підприємства та продукції, а також методи її оцінки, зокрема SWOT-аналіз, рейтингові оцінки й метод конкурентних переваг.

Методичні поради:

1. Вивчіть основні показники конкурентоспроможності підприємства.

2. Ознайомтесь із алгоритмом проведення SWOT-аналізу.

3. Практикуйте рейтингову оцінку для визначення конкурентного статусу підприємства.

4. Визначте зовнішні та внутрішні конкурентні переваги підприємства.

Самостійні завдання:

1. Проведіть оцінку конкурентоспроможності конкретної продукції, визначивши її переваги.

2. Виконайте SWOT-аналіз для порівняння двох компаній.

Тема 4: Управлінська діагностика

Тема охоплює аналіз і оцінку управлінських процесів у компанії, включаючи структуру управління, якість управлінського персоналу та використання інформаційних технологій.

Методичні поради:

1. Вивчіть алгоритм управлінської діагностики.

2. Аналізуйте структуру управління з урахуванням організаційних і функціональних підсистем.

3. Досліджуйте вплив корпоративної культури на управлінські процеси.

4. Практикуйте складання діагностичних звітів.

Самостійні завдання:

1. Проведіть аналіз управлінської структури умовної компанії, виявивши її слабкі місця.

2. Розробіть рекомендації для вдосконалення інформаційного забезпечення управління.

Тема 5. Діагностика потенціалу підприємства та економічної культури

Лекція зосереджена на аналізі потенціалу підприємства, який включає фінансовий, виробничий, маркетинговий, трудовий потенціал, а також діагностиці корпоративної культури.

Методичні поради:

1. Вивчіть складові потенціалу підприємства та методи їх діагностики.
2. Проведіть факторний аналіз для оцінки виробничого та фінансового потенціалу.
3. Дослідіть вплив корпоративної культури на економічні результати.
4. Практикуйте рейтинговий аналіз для оцінки конкурентних можливостей.

Самостійні завдання:

1. Проведіть оцінку виробничого потенціалу підприємства за обраною методикою.
2. Виконайте порівняльний аналіз корпоративної культури двох підприємств.

Тема 6. Діагностика економічної культури підприємства

Лекція присвячена вивченню економічної культури підприємства як невід'ємної складової ефективного управління. Розглядається поняття економічної культури, її складові, взаємозв'язок із професіоналізмом та кваліфікацією спеціалістів, а також її вплив на прийняття управлінських рішень. Аналізуються проблеми нерозвиненості економічної культури на індивідуальному та суспільному рівнях, питання формальних і неформальних відносин, конфліктів у колективах. Особлива увага приділяється оцінці управлінського обліку, контролю дій та результатів, а також методам поліпшення організаційної культури.

Методичні поради

1. Вивчіть основи економічної культури
2. Розгляньте взаємозв'язок між професіоналізмом працівників і рівнем економічної культури.
3. Аналізуйте системи обліку і контролю.
4. Звертайте увагу на формальні та неформальні відносини.
5. Практикуйте методи поліпшення організаційної культури

Самостійні завдання

1. Аналіз організаційної культури підприємства. Проведіть оцінку економічної культури умовного підприємства, визначивши її сильні та слабкі сторони. Запропонуйте прийоми для поліпшення організаційної культури.
2. Оцінка системи управлінського обліку. Проведіть аналіз управлінського обліку підприємства, виявивши його роль у прийнятті управлінських рішень. Розробіть рекомендації щодо його вдосконалення.

Тема 7. Діагностика майна та ринкова ціна підприємства

Ця тема охоплює методи оцінки майна та визначення ринкової ціни підприємства. Вивчаються витратний, дохідний і порівняльний підходи, принципи оцінки та ключові аспекти аналізу майнового стану підприємства.

Методичні поради

1. Зосередьтесь на понятті ринкової вартості та її компонентах.
2. Вивчіть алгоритми витратного, дохідного і порівняльного підходів.
3. Практикуйте побудову звітів оцінки майнового стану.
4. Аналізуйте приклади оцінки підприємств у реальних ринкових умовах.

Самостійні завдання

1. Проведіть оцінку нерухомого майна умовного підприємства, використовуючи витратний підхід.
2. Розробіть звіт про ринкову вартість підприємства за дохідним методом.

Тема 8. Фінансова діагностика

Тема досліджує методи оцінки фінансового стану підприємства, включаючи аналіз ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, а також діагностику банкрутства.

Методичні поради

1. Вивчіть показники фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності.
2. Зосередьтеся на методиках горизонтального та вертикального аналізу балансу.
3. Ознайомтеся із моделями прогнозування банкрутства, зокрема моделлю Альтмана.
4. Практикуйте діагностику фінансового стану підприємств на основі фінансової звітності.

Самостійні завдання

1. Проведіть горизонтальний аналіз балансу умовного підприємства.
2. Розрахуйте коефіцієнти ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності за даними фінансової звітності.

Тема 9: Діагностика економічної безпеки підприємства

Тема охоплює поняття економічної безпеки, її складові (фінансова, інтелектуальна, кадрова, технологічна, правова тощо) та методи оцінки рівня безпеки. Вивчаються внутрішні та зовнішні загрози для підприємства, способи їх мінімізації та оцінка заходів із підвищення економічної безпеки.

Методичні поради

1. Зосередьтеся на визначенні складових економічної безпеки.
2. Ознайомтеся з методами оцінки інтегрального показника економічної безпеки.
3. Використовуйте приклади підприємств для аналізу загроз та розробки заходів їх мінімізації.
4. Практикуйте побудову багатофакторних моделей діагностики безпеки.

Самостійні завдання

1. Розробіть комплекс заходів із підвищення кадрової складової економічної безпеки.
2. Виконайте оцінку фінансової складової економічної безпеки умовного підприємства.

Тема 10. Діагностика ризику

Розглядається поняття ризику, його основні види, джерела виникнення та способи управління. Особлива увага приділяється економічному ризику, невизначеності, методам мінімізації ризиків та їхньому впливу на прийняття управлінських рішень.

Методичні поради

1. Вивчіть основні види економічних ризиків.
2. Ознайомтеся з методами мінімізації ризиків та оцінки їх впливу.
3. Практикуйте аналіз ризиків на прикладі конкретних управлінських ситуацій.
4. Розробляйте стратегії управління ризиками.

Самостійні завдання

1. Виконайте аналіз ризиків для умовного інвестиційного проекту.
2. Розробіть стратегію управління ризиками для підприємства в умовах невизначеності.

Тема 11. Інформаційні системи та їх значення для економічної діагностики

Лекція охоплює роль інформаційних систем у бізнесі, їх класифікацію, функціональні можливості та принципи побудови. Розглядаються автоматизовані інформаційні системи для управління та їхній вплив на прийняття рішень.

Методичні поради

1. Ознайомтеся з класифікацією інформаційних систем за функціональними ознаками.
2. Вивчіть принципи побудови автоматизованих систем.
3. Використовуйте приклади для оцінки ефективності інформаційних систем.
4. Практикуйте розробку моделі інформаційної системи для підприємства.

Самостійні завдання

1. Розробіть модель автоматизованої інформаційної системи для умовного підприємства.
2. Виконайте аналіз ефективності існуючих інформаційних систем у фінансовій установі.

6. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувача (здобувачки) передбачає написання реферату за темами дисципліни «Діагностика в системі управління». Робота над рефератом ставить за мету отримання навичок науково-дослідницької роботи, в процесі якої здобувачі мають навчитись самостійно працювати з економічною літературою, науковими публікаціями вітчизняних та зарубіжних вчених, використовувати законодавчо-правову базу, аналізувати статистичні дані, узагальнювати отриману інформацію та логічно викладати свої думки з приводу того чи іншого питання.

Структура реферату має включати:

- вступ, у якому автор(ка) має розкрити актуальність обраної теми та основні завдання дослідження;
- основну частину, яка складається з двох-трьох розділів;
- висновки, що містять стисло викладення основних результатів роботи;
- список використаної літератури, у тому числі законодавчих та нормативних актів (перелік джерел надається в алфавітному порядку у відповідності з правилами бібліографічного оформлення).

Зауважимо, що реферат виконується здобувачем (здобувачкою) самостійно. Обсяг реферату визначено в межах 10-15 сторінок друкованого тексту з міжрядковим інтервалом 1,5; шрифт Times New Roman (Times New Roman Cyr)

№ 14 на аркушах паперу формату А4 (210 × 297 мм) з одного боку аркуша. На сторінках залишаються береги таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм.

Реферат повинен обов'язково містити теоретичні основи досліджуваної проблеми та включати аналітичну оцінку статистичного матеріалу, що її характеризує. Стиль викладу матеріалу в рефераті має бути науковим, з дотриманням стилістичних і граматичних норм. Обов'язково необхідно навести в рефераті ілюстрації: таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо. При написанні реферату здобувач(ка) має не лише систематизувати теоретичний та фактичний матеріал, але проявити творчий підхід до аналізу та визначення шляхів розв'язання реальних проблем у межах обраної теми.

Виступаючи з рефератом на практичному занятті, здобувач(ка) має стисло обґрунтувати актуальність обраної теми, викласти суть питання, зосередити увагу на дискусійних та проблемних аспектах, висловити власне бачення можливостей розв'язання тих чи інших проблем. При цьому необхідно вільно володіти матеріалом і бути готовим надати повну та ґрунтовну відповідь на запитання викладача та здобувачів групи.

До здобувачів висуваються вимоги досконалого володіння матеріалом, повного розкриття теми реферату, використання інформації за відповідний рік статистичних збірників «Статистичний щорічник України», інших статистичних даних, що містяться у відкритих джерелах; детального аналізу усіх аспектів досліджуваної проблеми (тенденцій, причин та наслідків) з обов'язковим посиланням на використані літературні джерела та наявністю конкретних пропозицій і прогнозів; наявності доцільного, кваліфіковано виконаного та оформленого ілюстративного матеріалу; вірних відповідей на питання викладача та здобувачів групи.

7. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Фінансова діагностика: сутність і значення.
2. Аналіз ліквідності як ключ до фінансової стабільності.
3. Показники платоспроможності підприємства.
4. Модель Альтмана в оцінці ризиків банкрутства.
5. Вертикальний аналіз фінансової звітності.
6. Горизонтальний аналіз як інструмент фінансової діагностики.
7. Оцінка фінансової стійкості підприємства.
8. Роль дебіторської та кредиторської заборгованості у фінансовому аналізі.
9. Прогнозування банкрутства підприємств.
10. Методи оцінки ділової активності компаній.
11. Принципи витратного підходу до оцінки майна.
12. Дохідний підхід: методи і перспективи застосування.
13. Аналіз ринкової вартості підприємства.
14. Особливості оцінки нематеріальних активів.

15. Гудвіл як компонент ринкової вартості.
16. Роль ставки капіталізації в оцінці бізнесу.
17. Проблеми переоцінки активів у нестабільній економіці.
18. Сучасні методи оцінки інтелектуальної власності.
19. Застосування методу дисконтування доходів у бізнес-плануванні.
20. Порівняльний аналіз підходів до оцінки майна.
21. Потенціал підприємства: поняття і складові.
22. Методи діагностики трудового потенціалу.
23. Виробничий потенціал як основа конкурентоспроможності.
24. Факторний аналіз у діагностиці фінансового потенціалу.
25. Корпоративна культура та її вплив на ефективність підприємства.
26. Інноваційний потенціал: сучасні підходи до оцінки.
27. Стиль управління та його вплив на корпоративну культуру.
28. Методики оцінки маркетингового потенціалу.
29. Соціальний потенціал підприємства: сутність і показники.
30. Факторний аналіз у визначенні резервів розвитку підприємства.
31. Алгоритм управлінської діагностики: сучасні підходи.
32. Методи оцінки ефективності управлінського персоналу.
33. Роль корпоративної культури в управлінській діагностиці.
34. Інформаційні технології в управлінських процесах.
35. Організаційні структури: аналіз і вдосконалення.
36. Вплив місії компанії на формування управлінської стратегії.
37. Функціональні підсистеми в управлінській структурі.
38. Оцінка ефективності управління за допомогою КРІ.
39. Порівняльний аналіз управлінських структур у різних галузях.
40. Корпоративна культура як чинник успішного менеджменту.
41. Конкурентоспроможність підприємства: теоретичні підходи.
42. SWOT-аналіз як інструмент діагностики.
43. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції.
44. Зовнішні й внутрішні фактори конкурентних переваг.
45. Монополія і олігополія: вплив на конкурентне середовище.
46. Роль брендингу у формуванні конкурентних переваг.
47. Порівняльний аналіз конкурентних позицій підприємств.
48. Вплив ціноутворення на конкурентоспроможність товару.
49. Використання інновацій у підвищенні конкурентоспроможності.
50. Державна політика та регулювання конкуренції.
51. PEST-аналіз як інструмент діагностики конкурентного середовища.
52. Роль політичних факторів у діяльності підприємств.
53. Аналіз впливу технологічних інновацій на конкурентне середовище.
54. Соціокультурні аспекти в стратегічному управлінні компанією.
55. Оцінка конкурентоспроможності галузей за допомогою SWOT-аналізу.
56. Методи оцінки привабливості галузі для нових інвесторів.
57. Вплив місцевої влади та профспілок на конкурентоспроможність підприємств.
58. Взаємозалежність між постачальниками й підприємствами.
59. Особливості аналізу конкурентного середовища в умовах глобалізації.

60. Конкуренція на ринку технологічних інновацій.
61. Сутність та етапи економічної діагностики підприємства.
62. Класифікація видів економічної діагностики: підходи та сучасні тренди.
63. Методи діагностики економічної діяльності підприємств: порівняльний аналіз.
64. Використання статистичного інструментарію в економічній діагностиці.
65. Економічна діагностика як інструмент управління підприємством.
66. Значення ретроспективної діагностики в антикризовому менеджменті.
67. Економетричні методи діагностики в прогнозуванні діяльності підприємств.
68. Роль моніторингу в системі економічної діагностики підприємств.
69. Використання моделювання в економічній діагностиці: логічне та математичне моделювання.
70. Практичне застосування економічної діагностики в забезпеченні конкурентоспроможності підприємств.
71. Складові економічної безпеки підприємства.
72. Вплив фінансової стійкості на економічну безпеку.
73. Інтелектуальна безпека: сучасні виклики.
74. Технологічна безпека та її показники.
75. Оцінка правової захищеності підприємства.
76. Методи мінімізації кадрових ризиків.
77. Модель Альтмана для оцінки фінансової стійкості.
78. Взаємозв'язок екологічної та економічної безпеки.
79. Роль інформаційної безпеки у сучасному підприємстві.
80. Оцінка загроз економічній безпеці в умовах війни.
81. Інформаційні системи: історія та сучасність.
82. Класифікація інформаційних систем у бізнесі.
83. Роль автоматизованих систем у фінансових установах.
84. Інформаційні системи у виробничій діяльності.
85. Принципи побудови баз даних для управління.
86. Використання інформаційних систем у стратегічному плануванні.
87. Системи підтримки прийняття рішень: переваги та недоліки.
88. Ефективність інформаційних систем у банківській сфері.
89. Інтеграція інформаційних систем у логістику.
90. Розвиток хмарних інформаційних систем.
91. Поняття ризику: теоретичні основи.
92. Економічний ризик: причини та наслідки.
93. Методи мінімізації невизначеності у бізнесі.
94. Класифікація ризиків у підприємницькій діяльності.
95. Ризик і дохід: аналіз взаємозв'язку.
96. Управління ризиками в умовах невизначеності.
97. Оцінка фінансового ризику підприємства.
98. Виробничі ризики: методи управління.
99. Роль ризикології у сучасному менеджменті.
100. Способи оптимізації ризиків у стратегічному плануванні.

8. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛКУ З ДИСЦИПЛІНИ «ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ»

1. Що таке діагностика в системі управління, і яка її основна мета?
2. Які методи використовуються для діагностики економічної діяльності підприємства?
3. Що включає система показників для оцінки фінансового стану підприємства?
4. Як проводиться аналіз конкурентного середовища підприємства?
5. У чому полягає суть PEST-аналізу та його основні складові?
6. Які методи використовуються для оцінки конкурентоспроможності продукції?
7. Як SWOT-аналіз допомагає оцінювати внутрішні та зовнішні фактори впливу на підприємство?
8. Що таке фінансова діагностика, і які показники при цьому використовуються?
9. Як оцінюється ліквідність підприємства?
10. Що таке платоспроможність підприємства, і як вона оцінюється?
11. Яка роль економічної діагностики у прийнятті стратегічних рішень?
12. Що включає діагностика майнового стану підприємства?
13. У чому відмінність витратного, дохідного та порівняльного підходів до оцінки вартості підприємства?
14. Що таке гудвіл, і як його оцінити?
15. Як проводиться оцінка інтелектуальної власності підприємства?
16. Що таке економічна безпека підприємства, і які її складові?
17. Які основні джерела внутрішніх і зовнішніх загроз економічній безпеці?
18. Як оцінити рівень кадрової безпеки підприємства?
19. Які методи використовуються для оцінки ризиків у підприємницькій діяльності?
20. Що таке економічний ризик, і які фактори його формування?
21. Як проводиться аналіз ризиків для інвестиційних проєктів?
22. Які показники використовуються для оцінки рівня невизначеності?
23. Що таке інформаційна система, і які її основні функції?
24. Як класифікуються інформаційні системи за функціональними ознаками?
25. У чому полягає значення автоматизованих інформаційних систем для управління підприємством?
26. Які переваги мають системи підтримки прийняття рішень?
27. Як розвивалася концепція баз даних у контексті інформаційних систем?
28. Що таке інтеграція інформаційних систем, і як вона впливає на ефективність управління?
29. Як автоматизовані системи використовуються у фінансових установах?
30. Які основні принципи побудови інформаційних систем?
31. Що таке структуровані дані, і як вони використовуються в інформаційних системах?
32. Як обчислювальні технології вплинули на розвиток інформаційних систем?
33. У чому полягає роль корпоративної культури в системі управління?
34. Як оцінити ефективність управлінського персоналу?

35. Які особливості організаційної структури впливають на управлінську діагностику?
36. Що включає діагностика виробничого потенціалу підприємства?
37. Як оцінюється фінансовий потенціал підприємства?
38. Що таке маркетинговий потенціал, і як його діагностувати?
39. Як оцінюється соціальний потенціал підприємства?
40. У чому полягає значення інтегральних показників для оцінки економічної діагностики?
41. Які переваги має вертикальний аналіз фінансової звітності?
42. У чому полягає значення горизонтального аналізу?
43. Як оцінюється економічна ефективність інформаційних систем?
44. Що таке нематеріальні активи, і як вони впливають на вартість підприємства?
45. Як автоматизовані системи допомагають у розв'язанні функціональних задач управління?
46. Які основні підходи до прогнозування банкрутства підприємства?
47. Як ризики впливають на стратегію розвитку підприємства?
48. Що таке система моніторингу, і як вона застосовується у діагностиці?
49. Як інформаційні системи впливають на процес прийняття управлінських рішень?
50. Які перспективи розвитку інформаційних систем у сучасному бізнесі?

9. ЛІТЕРАТУРА, РЕКОМЕНДОВАНА ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Економічна діагностика: підруч./В. Л. Дикань, І. В.Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. Харків : УкрДУЗТ, 2022. 284 с.
2. Економічна діагностика: навч. посібник. 3-тє видання. Косянчук Т.Ф., Лук'янова В.В., Майорова Н.І., с. 452. 2023.
3. Економічна діагностика: Підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 284 с.
4. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Ромашенко О.С. Економічна діагностика: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2021. 164с.
5. Діагностика в системі управління Навчальний посібник. Пріб К. А., Патица Н. І. Центр учбової літератури, 2022. 432с.
6. Кривов'язук І. В. Економічна діагностика. 2-ге вид.: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 456 с.
7. N. Hlevatska, O. Yakushev, V. Cherednichenko . Management of primary health care institutions in modern economic conditions. //Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. № 61 (2021). (Категорія «Б») URL: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/236843>. (дата звернення 12.07.2024).
8. Krap, A., Bataiev, S., Bobro, N., Kozub, V., & Hlevatska, N. (2024). Examination of digital advancements: Their influence on contemporary corporate management methods and approaches. *Multidisciplinary Reviews*, 7, 2024spe026.

<https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe026>. Scopus. (дата звернення 12.07.2024).

9. Економічна діагностика фінансово-майнового стану закладів готельно-ресторанного господарства [Електронний ресурс] / В. Ф. Доценко, Т. Д. Косова, О. В. Ярошевська // *Агросвіт*. - 2020. - № 11. - С. 42-49. - URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2020_11_8. (дата звернення 12.07.2024).

10. Економічна діагностика конкурентоспроможності суб'єктів малого підприємництва регіону та шляхи її підвищення [Електронний ресурс] / Н. В. Гришина, Д. С. Войт, І. О. Коваленко, К. В. Асламова. // *Ефективна економіка*. - 2020. - № 4. - URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_4_61. (дата звернення 12.07.2024).

11. Економічна діагностика як інструмент регулювання регіонального ринку споживчих товарів [Електронний ресурс] / Н. В. Проскурніна, В. В. Белявцева, О. О. Гусакова // *Бізнес Інформ*. - 2021. - № 12. - С. 140-147. (дата звернення 12.07.2024).

12. Догадайло Я. В., Левченко О.П., Бодра Ю.А. Діагностика економічної результативності логістичної діяльності підприємства. Економіка транспортного комплексу. 2020. Вип. 37. С. 76-94.

13. Завитій, О. (2021). Роль фінансової діагностики в діяльності підприємства. Інститут бухгалтерського обліку: контроль та аналіз в умовах глобалізації, (1-2), 33-41.

14. Дмитренко А. Діагностика витратності функціонування підприємства. Економічний аналіз. 2020. № 3(3). С. 175–181.

15. Ахновська, І., Криворучко, Д., Сидорчук, Д. (2022). Експресдіагностика витрат суб'єктів господарювання. Економіка та суспільство, (45). – С. 56-68.

16. Коваль Н. О., Пілявоз Т. М., Фінансова діагностика та управління ризиками щодо актуальних перетворень сьогодення. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», №44 (2024). – С. 74-78. [https://doi.org/10.31521/modecon.V44\(2024\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V44(2024)-12). (дата звернення 12.07.2024).

17. Черкасова, Т., & Єпіфанова, І. (2024). Технології економічної діагностики як базова складова економічного управління підприємством. Економіка та суспільство, (64). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-17>. (дата звернення 12.07.2024).

«ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ»

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для магістрів
ОПП «Менеджмент ІТ у глобальному середовищі»

Автор:

Глевацька Наталія Миколаївна

канд. екон. наук., доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Центральноукраїнського національного технічного університету